

Londra'dan Mektup

D i d e m C r o s b y

Tilki Avı

Bundan iki yıl önce köpeklerle yapılan tilki avı İngiliz Parlamentosu'nun gündemindeydi. Milletvekilleri o günlerde yasağa 'evet' demişlerdi; ancak Lordlar Kamarası'nda yasak reddedilmişti. İki yıl aradan sonra, geçtiğimiz ay, aynı konu İngiliz Parlamentosu'nun gündemine yine girdi. Konu, bilimsel fikir ayrılıklarından çok sosyal ve kültürel nitelikleriyle milletvekillerini zorlu bir kararlar karşı karşıya bıraktı.

O yılbaşını İngiltere ile İskoçya'nın sınırındaki küçük bir köyde geçirmeye karar vermiştik. Aslında hayvancılıkla geçimlerini sürdüren, çok büyük olan çiftlik evlerinin birkaç odasını da pansiyon olarak işleten çift, bizi misafirlerini karşılamasına buyur etti evlerine. Ziyaretimiz süresince, kendi mutfağlarında servis yaptıkları kahvaltılarımız sırasında da çiftle sohbet etme fırsatı buluyorduk. Londra'daki keşmekeşten kaçmak için İngiltere ve İskoçya sınırında Hawick (okunuşu 'Hoyk') adlı bu küçük kasabaya yerleşmişlerdi. Ünlü İskoç ineklerinden yetiştiriyorlardı; hatta ineklerden bir ikisi ödül bile almıştı. Ev sahibimiz, bu sohbetlerimiz sırasında ya o geceki konukları için yemekler hazırlıyorsa ya da yeni tarifler deniyordu.

Mutfakta yaptığımız bu sohbetlerden birinde bizi çok şaşırtan bir sertlikle: "Ben her yıl sezon açılır açılmaz tilki avına çıkmaya başlıyorum. Tilki avı hayvanlarımıza zarar veriyor, onları ancak avlayarak sayılarını kontrol altında tutabiliyoruz." dedi. Mutfaktaki havanın soğukluğu, konu hakkında soru sormamızı, ya da kendi görüşümüzü ileri sürmemizi önledi. Zaten konuya hiç de yabancı değildik. Tilki avı, daha doğrusu köpeklerle yapılan tilki avları, daha bir iki yıl önce o sırada konduğu olduğumuz evin kuzeyinde, İskoçya'da yasaklanmıştı; güneyinde İngiltere'deyse, yasaklanması konusunda parlamentoda tartışmalar sürüyordu. Söylentilere göre Blair Hükümeti, köpeklerle tilki avını yasaklamak konusunda çok ciddiydi. Söylentiler gerçek oldu. Geçtiğimiz ay konu Parlamento'da yeniden tartışmaya sunuldu. Tony Blair başbakanlık konutundan çıkarken, avın yasaklanmasının yanlış olduğuna inanan 300 kişinin protestosuyla karşılaştı. Hem tilki avını yasaklanmasını isteyenler, hem de yasağa karşı çıkanlar yüzünden Londra sokaklarında bir canlılık görüldü.

Tilki avı, kimilerine göre İngiltere'nin geleneksel sporları arasında yer alıyor. Avcılar atlarının üzerinde, bu amaç için getirtilmiş onlarca köpeği önele katıyor ve tilki avına çıkıyorlar. Avın asıl kahramanları köpekler. Avı onlar buluyor ve yine onlar parçalıyorlar. Bu tür av partilerinin gerekliliğini destekleyenler, kaldığımız pansiyondaki ev sahibimiz gibi, tilkilerin aslında zararlılar sınıfında olduğunu, sayılarının kontrol altına alınmasının tek yolunun avlama olduğunu ileri sürüyorlar. Ayrıca, bu sporun yasaklanmasının binlerce kişiye iş sağlayan bir endüstrinin de yok olmasına bağlı ekonomik sorunlar doğuraca-

ğını savunuyorlar. Şehirli kısırsal kesime ait bu tür konuları anlamamakla suçluyorlar. Diğer yandan, tilki avının yasaklanması taraftarı olanlar, köpeklerle avlanmanın bir tilkinin başına gelebilecek en acımasız şey olduğunu; böyle vahşi bir etkinliğin spor olarak değerlendirilmesinin yanlışlığını; avın tilki nüfusunu kontrol etme gereğinden çok avcılarının zevklerini tatmin etmeye yönelik olduğunu vurguluyorlar. Sosyal, ekonomik ve kültürel değerlerin çatıştığı tartışmaların her iki tarafında yer alanlar da, elbette bilimsel gerçeklerden yararlanıyorlar.

Kuşkusuz Parlamento da, konu hakkındaki ilk değerlendirmeleri bu bilimsel gerçeklere dayanarak yürüttü. Köpeklerle tilki avı konusunu irdeleyecek bir komite kurdu. Bilim adamlarından çeşitli kitle örgütlerine kadar çok kişi, komiteye görüş bildirdi. Acaba av yoluyla, tilki popülasyonu gerçekten kontrol altına alınıyor muydu? Bunu yanıtlamak zordu; çünkü tilkilerin avlandıkları bir yılla karşılaştırabilecekleri, avsız geçen başka bir yıl yoktu. Araştırmacılar farklı bölgelerdeki tilki popülasyonlarını karşılaştırarak yaklaştılar soruya. Derken, bizim Hawick'de geçirdiğimiz yılbaşından hemen sonra, İngiltere şap hastalığı yüzünden binlerce koyunu, kuzuyu yitirmeye başladı. Hastalığın yayılmasını önlemek için insanların ormanlara, kırsal kesimlere girişi de yasaklandı. Tabii ki bu yasaktan bizim ev sahibimiz banyan ve diğer tilki avcıları da paylarını aldılar. Bir kış boyunca tilki avına çıkamadılar. Bu da araştırmacılara bekledikleri fırsatı tanıdı. Çalışmalarından ilki ve aynı zamanda en kapsamlısı 2002 yılında Nature adlı dergide yayımlandı.

Araştırma sırasında, tilki popülasyonlarını hem şap salgını öncesinde hem de salgından hemen sonra incelediler. Araştırmacılar tilki popülasyonlarını belirlemek için tilki dışkılarını saydılar. Ülkede rastgele seçtikleri birer kilometrekarelik 160 alanda dışkı sayımı yaparak, tilki popü-

lasyonunun zamanla nasıl değiştiğini bulmaya çalıştılar. Bu 160 alana 1999 ve 2000 yıllarında, sonra da yasak kalkınca, 2002 yılında ikişer ziyaret düzenlediler. Sonuçlara göre bir yıl süresince avlanmamak, tilki nüfusunda anlamlı bir değişime yol açmadı. Bristol Üniversitesi'nden Stephen Harris, bunun tilkilerin kendi sayılarını doğal olarak düzenlediklerinin bir göstergesi olduğunu ileri sürüyor. Ne kadar çok tilki yaşamını kaybederse o kadar çok tilki doğuyor; aynı zamanda eğer ölüm oranı azalıyorsa doğum oranı da o ölçüde azalıyor.

Yine Nature'da 2003 yılının Mayıs ayında yayımlanan bir başka makale de bu kez av yarılanının yüzünü güldürdü. Kent Üniversitesi'nden araştırmacıların yayımladığı makaleye göre avcılıkla uğraşan çiftçiler, ülkenin yitirmekte olan yaban hayatını geri getirebilirler. Sürdürülebilir biyoçeşitlilik alanında uzmanlara göre, çiftçilerin arazilerinde ormanları, çalıları ortadan kaldırmalarını önlemenin, ya da ormanların gerektiği ilgiyi görebilmesini sağlamanın bir yolu, av partilerinin sürekliliğini sağlamak. Av partilerine ev sahipliği yapan ormanların böylece bakımı çiftçilerle karşılanacak ve buradaki biyoçeşitlilik de korunacak.

Köpeklerle gerçekleştirilen tilki avlarının değerlendirilen daha pek çok yönü var. Sözgelimi, tilki gerçekten bir zararlı mı? Besin zincirindeki yeri nedir? Tilkilerin avlanmasının, tavşan popülasyonu üzerinde nasıl bir etkisi oluyor?

15 Eylül'de parlamento, oylama sonucu köpeklerle tilki avını İngiltere ve Galler'de yasakladı. Av yanlısı 10.000'in üzerinde kişi parlamento binasının önünde toplanmıştı. Bu yasağı futbol oyununu yasaklamakla eşdeğer tutuyorlar ve yasağın kaldırılması için ellerinden geleni yapacaklarını söylüyorlardı. Parlamentoda konu şimdilik bir sonuca bağlandı ama tartışmalar süreceği benziyor.